

4 PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

4.1 PLATOBNÉ SLUŽBY

Oblasť platobných služieb a platobných systémov upravuje predovšetkým zákon č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o platobných službách“), ktorým sa do slovenskej legislatívy preniesla smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES o platobných službách. V roku 2017 pokračoval na národnej úrovni proces transpozície novej smernice o platobných službách (smernica Európskeho parlamentu a Rady 2015/2366). Ukončilo ho prijatie novely zákona o platobných službách, ktorá nadobúda účinnosť 13. januára 2018. Na európskej úrovni pokračoval aj proces prípravy vykonávacích predpisov a usmernení podľa smernice o platobných službách, ktoré nadobudnú účinnosť v roku 2018.

Súčasťou slovenského právneho poriadku v oblasti platobných služieb sú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- nariadenie č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001,
- nariadenie č. 260/2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009,
- nariadenie 2015/847 o údajoch sprevádzajúcich prevody finančných prostriedkov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1781/2006
- nariadenie 2015/751 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu.

Do tejto kategórie patrí aj opatrenie NBS č. 8/2009, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov a opatrenie NBS č. 6/2013 o identifikátore príjemcu inkasá a registri identifikátorov príjemcov inkás.

V roku 2017 NBS schválila návrh Slovenskej bankovej asociácie neplatiť v roku 2017 príspevok bánk na činnosť Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zriadeného podľa zákona o platobných službách na mimosúdne

riešenie sporov. Dôvodom boli výsledky hospodárenia súdu a dostatok finančných prostriedkov na činnosť Komory pre rozhodovanie spotrebiteľských sporov z poskytovania platobných služieb.

4.2 PLATOBNÉ SYSTÉMY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

4.2.1 PLATOBNÝ SYSTÉM TARGET2 A TARGET2-SK

NBS prevádzkuje už deviaty rok komponent systému TARGET2 ako platobný systém TARGET2-SK. Rok 2017 možno z pohľadu prevádzky platobného systému TARGET2-SK hodnotiť ako úspešný a bezproblémový. V systéme TARGET2 neboli zaznamenané výrazné incidenty, ktoré by zásadne ohrozili systém a jeho účastníkov. V období celého roka nenastali ani problémy, ktoré by ohrozili plynulé spracovanie platieb, alebo narušili samotnú prevádzku systému TARGET2 v NBS.

NBS sa tiež podieľala na koordinácii vývoja, zmien, testovania a nasadzovania nových verzií programového vybavenia platformy SSP, na ktorej sa systém TARGET2 prevádzkuje. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP zavádzajú nové funkčné prvky a zmeny, ktoré Eurosystem schváli na základe požiadaviek užívateľov systému. Odstraňujú sa nimi tiež chyby identifikované v predchádzajúcej verzii. Jednou z najvýznamnejších zmien v oblasti systému TARGET2 bola v roku 2017 migrácia Centrálného depozitára cenných papierov SR, a.s., a jeho členov do TARGET2 – Securities (T2S). T2S je technická platforma, ktorá zabezpečuje plynulé vyrovnanie cezhraničných obchodov s cennými papiermi prostredníctvom účtov cenných papierov, ktoré sú vedené v centrálnych depozitároch a peňažných účtov (Dedicated Cash Accounts, ďalej len DCA účty). Vedú ich centrálné banky a sú vyhradené len na vyrovnanie peňažnej časti obchodov s cennými papiermi v peniazoch centrálnych bánk.

Migrácia do T2S bola rozdelená do piatich vln. NBS bola spolu s Centrálnym depozitárom cenných papierov SR, a.s. (CDCP) a jeho členmi účastníkom štvrtej migračnej vlny, ktorá vo feb-

ruári 2017 úspešne migrovala do produkčného prostredia T2S. V októbri 2017 úspešne migroval do T2S aj Národný centrálny depozitár cenných papierov, a.s., (NCDPCP). Počas jeho migrácie poskytovala NBS rovnakú súčinnosť ako pri migrácii CDCP.

22. septembra 2017 Rada guvernérov ECB prijala novú verziu usmernenia o TARGET2 s cieľom uskutočniť legislatívne zmeny súvisiace s novými funkcionalitami v TARGET2. Na základe tejto zmeny NBS prijala a zverejnila:

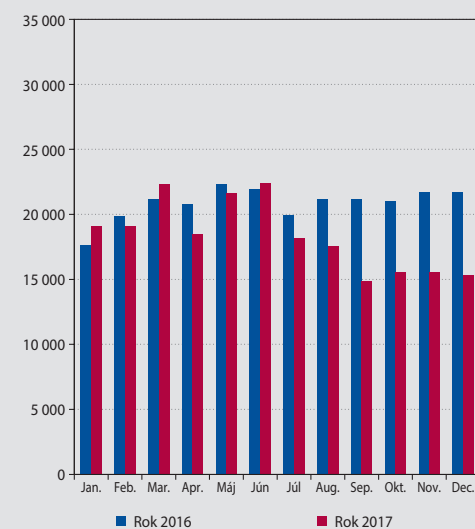
- rozhodnutie NBS č. 13/2017 z 24. októbra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 7/2015 o podmienkach otvorenia a vedenia PM účtu v TARGET2-SK,
- rozhodnutie NBS č. 14/2017 z 24. októbra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 8/2015 o podmienkach otvorenia a vedenia účelového peňažného účtu v TARGET2-SK,
- rozhodnutie NBS č. 12/2017 z 24. októbra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 4/2010 o postupoch vyrovnania pre pridružené systémy TARGET2-SK v znení neskorších predpisov.

4.2.2 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM TARGET2-SK

V roku 2017 využilo služby platobného systému TARGET2-SK celkom 34 subjektov, z toho 30 priamych účastníkov a 4 pridružené systémy (SIPS, CDCP, First Data Slovakia, s.r.o. a NCDPCP). V priebehu roka 2017 nastalo v zozname účastníkov platobného systému TARGET2-SK viacero zmien. Svoju účasť ukončila ZUNO BANK AG, pobočka zahraničnej banky, Sberbank Slovensko, a.s., zanikla zlúčením s Prima bankou Slovensko, a.s., a novým priamym účastníkom sa stala Česká národná banka.

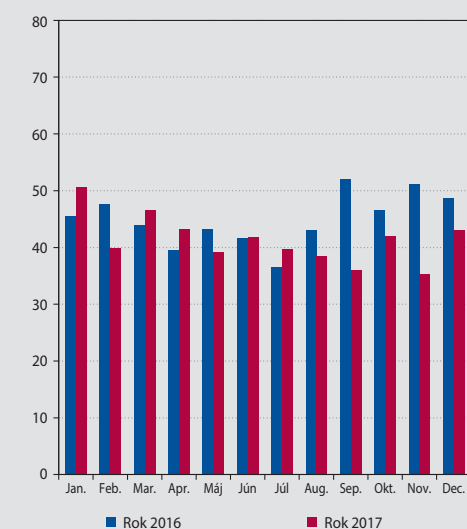
Prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK sa v roku 2017 uskutočnilo vyše 220 tis. transakcií v celkovej hodnote 500 mld. €. V porovnaní s rokom 2016 nastal pokles počtu uskutočnených transakcií o vyše 12 % (vyše 30 tis. transakcií) a pokles hodnoty spracovaných transakcií v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavoval 8 % (vyše 43 mld. €). V roku 2017 mal TARGET2-SK 255 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 863 platobných transakcií v celkovej hodnote takmer 2 mld. €.

Graf 23 Počet platieb spracovaných v TARGET2-SK v rokoch 2016 a 2017

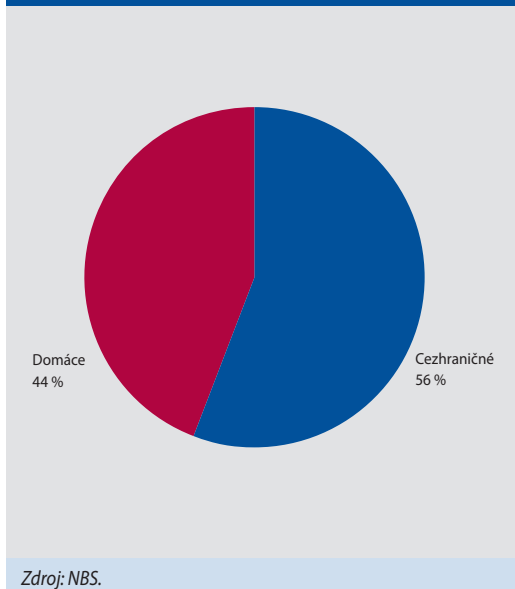
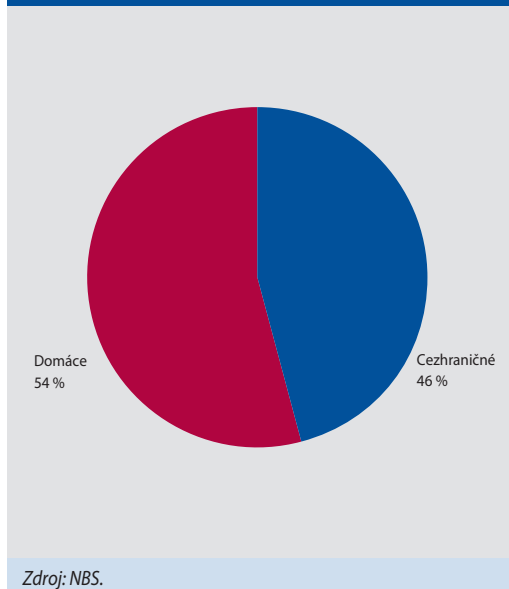
Zdroj: NBS.

Graf 24 Hodnota platieb spracovaných v TARGET2-SK v rokoch 2016 a 2017 (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

Percentuálny podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2017 bol v pomere 71:29 v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb bol podiel klientskych a medzibankových platieb v pomere 8:92, výrazne v prospech medzibankových platieb.

Graf 25 Pomer počtu cezhraničných a domácich platieb poslaných účastníkmi T2-SK v r. 2017**Graf 26 Pomer hodnoty cezhraničných a domácich platieb poslaných účastníkmi T2-SK v r. 2017**

Služby systému TARGET2 využívalo 24 krajín Európskej únie. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK sme zaznamenali 44 % domácich a 56 % cezhraničných platieb. Ukazovateľ hodnoty zaslaných platieb vyznieva v pomere 54:46 v prospech domácich platieb.

4.2.3 PLATOBNÝ SYSTÉM SIPS

Retailový platobný systém SIPS v priebehu roka 2017 priebežne zabezpečoval spracovanie a klíring klientskych platieb v eurách. Išlo predovšetkým o domáce a cezhraničné SEPA úhrady a SEPA inkasá. Spracovanie cezhraničných SEPA úhrad a SEPA inkás bolo zabezpečené prostredníctvom cezhraničného paneurópskeho klíringového domu – systému STEP2, ktorého je NBS priamym účastníkom.

Spracovanie a klíring platieb v platobnom systéme SIPS sa realizoval rovnakým spôsobom ako v predchádzajúcich rokoch, každý prevádzkový deň v niekoľkých klíringových cykloch. Záväzky a pohľadávky účastníkov SIPS z výsledkov jednotlivých klíringových cyklov boli finančne vyrovnávané v platobnom systéme TARGET2-SK, ktorého je platobný systém SIPS pridruženým systémom. Počas roka neboli v prevádzke zaznamenané závažné incidenty, ktoré by významným spôsobom ohrozili spracovanie a klíring platieb

alebo narušili prevádzku platobného systému SIPS.

1. novembra 2017 NBS uviedla do prevádzky novú verziu platobného systému SIPS, ktorou sa zjednodušila jeho doterajšia architektúra. Zjednodušenie spočívalo v nahradení účastníckych serverov prevádzkovaných jednotlivými účastníkmi platobného systému SIPS jedným komunikačným serverom prevádzkovaným Národnou bankou Slovenska. V tejto súvislosti NBS tiež vydala Rozhodnutie NBS č. 9/2017 z 26. septembra 2017, ktorým sa mení a dopĺňa Rozhodnutie NBS č. 7/2012 o pravidlách platobného systému SIPS v znení neskorších predpisov.

Národná banka Slovenska pokračovala v správaní registra identifikátorov príjemcov inkás (tzv. register CID-ov). CID slúži na jednoznačnú identifikáciu príjemcu SEPA inkasa, ktorým môže byť fyzická alebo právnická osoba. Ku koncu roka 2017 NBS evidovala takmer 470 aktívnych príjemcov inkás.

4.2.4 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM SIPS

ŠTATISTIKA PLATOBNÉHO SYSTÉMU SIPS

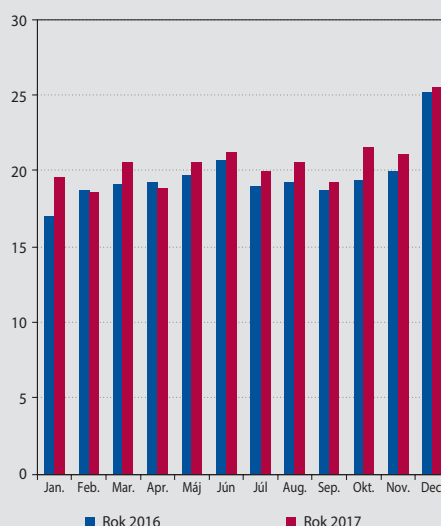
V priebehu roka došlo k dvom zmenám v zozname účastníkov platobného systému SIPS. Svoju účasť ukončila ZUNO BANK AG, pobočka zahra-

Graf 27 Porovnanie počtu transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2016 a 2017 (mil. EUR)

Zdroj: NBS.

Graf 28 Porovnanie hodnoty transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2016 a 2017 (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

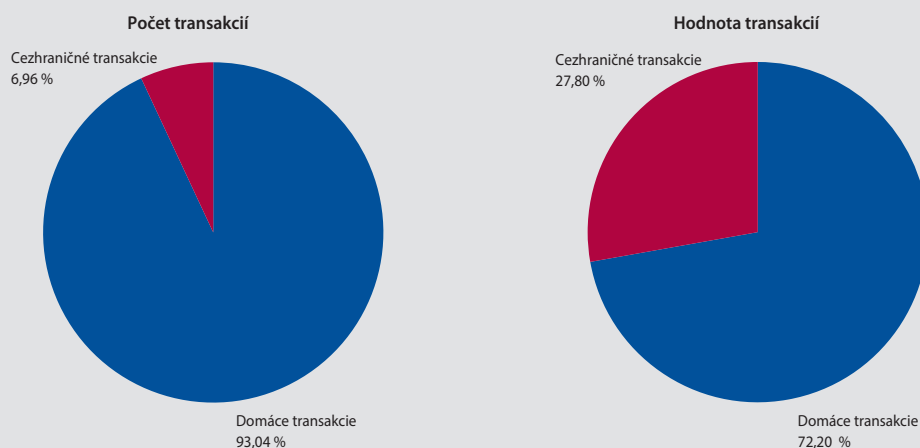
ničnej banky a Sberbank Slovensko, a.s., zanikla zlúčením s Prima bankou Slovensko, a.s. Na konci roka mal platobný systém SIPS spolu 24 priamych účastníkov.

V roku 2017 bolo prostredníctvom medzibankového platobného systému SIPS spracovaných 227,93 mil. transakcií v celkovej hodnote

247,34 mld. €. Pokračovalo tým zachovanie trendu nárastu z predchádzajúceho roka o cca 5 %, a to v počte aj hodnote transakcií.

Z uvedeného počtu transakcií sa 93,04 % uskutočnilo v rámci domáceho prostredia. Podiel počtu cezhraničných transakcií, ktoré platobný systém SIPS v roku 2017 uskutočnil prostrední-

Graf 29 Podiel domácich a cezhraničných transakcií v SIPS v roku 2017 (%)

Zdroj: NBS.

tvom napojenia na paneurópsky systém STEP2, dosiahol úroveň takmer 7 %. V oblasti hodnoty transakcií predstavoval cezhraničný podiel takmer 28 %. V rámci domáceho prostredia sa tak uskutočnilo viac ako 72 % z celkovej hodnoty transakcií.

4.2.5 PLATOBNÉ KARTY¹⁹

V roku 2017 bolo v rámci slovenského bankového trhu aktívnych 5 183 232 platobných kariet. Ich počet sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil o viac ako 6 %, čo bolo spôsobené vývojom ďalších produktov niektorými bankami. Zrealizovala sa takmer pol miliarda transakcií (481 298 151) v celkovej hodnote viac ako 24 mld. €. V počte transakcií sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zachoval nárast takmer 15 %. V hodnote transakcií sa percento nárastu zvýšilo na 10 %.

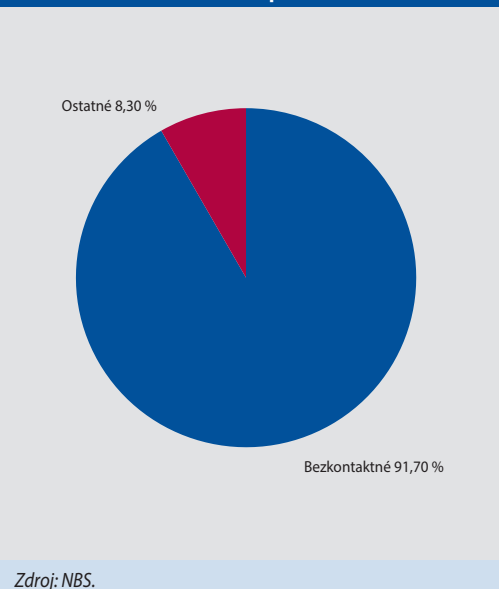
BEZKONTAKTNÉ BANKOVÉ PLATOBNÉ KARTY

Oblasť bezkontaktných bankových kartových platieb zaznamenala v posledných rokoch (v slovenskom prostredí) rýchly vzostup. V roku 2017 opäť stúpol počet bezkontaktných bankových platobných kariet v obeh. Ku koncu roka bolo až 92 % kariet vybavených možnosťou bezkontaktnej platby. Zároveň pokračoval trend zvyšovania počtu transakcií uskutočnených bezkontaktnou formou a v roku 2017 prvýkrát prekročil hranicu 50 %. Medziročne vzrástol tiež hodnotový podiel transakcií uskutočnených bezkontaktné – z celkovej hodnoty transakcií predstavuje takmer 20 % (presne 19,42 % – na porovnanie v roku 2016 to bolo necelých 10 %). V roku 2017 bolo prostredníctvom bankových platobných kariet uskutočnených bezkontaktné 245 178 157 transakcií v celkovej hodnote 4,69 mld. €. V počte transakcií to znamenalo medziročný nárast o takmer 56 % a hodnota transakcií prevedených prostriedkov sa medziročne zvýšila viac ako dvojnásobne (nárast presiahol hodnotu 120 %).

BANKOMATY, POS TERMINÁLY A ELEKTRONICKÉ BANKOVNÍCTVO

Počet bankomatov sa na slovenskom trhu v roku 2017 znížil o 39. Ku koncu roku 2017 bolo v prevádzke 2 726 bankomatov. Napriek tomu v počte transakcií išlo o 1,5 % a v hodnote transakcií o 5,5 % medziročný nárast. Ku koncu roku 2017 bolo v prevádzke 49 161 POS terminálov. Ich prostredníctvom sa počas roka

Graf 30 Podiel bezkontaktných platobných kariet na ich celkovej počte v roku 2017

uskutočnilo 293,65 mil. transakcií v celkovej hodnote 7,02 mld. €. Počet transakcií tým narástol o 16,56 % a hodnota transakcií bola v porovnaní s predchádzajúcim rokom vyššia o 12 %.

4.3 SPOLUPRÁCA S MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI V OBLASTI PLATOBNEHO STYKU

HODNOTENIE SSS A ICH PREPOJENÍ

Eurosystem v roku 2017 hodnotil systémy vyrovnania transakcií s finančnými nástrojmi (Securities Settlement Systems – SSS) a ich prepojenia na základe rámca (User Assessment Framework – UAF) na hodnotenie systémov vyrovnania obchodov s finančnými nástrojmi SSS a ich prepojení. Išlo o hodnotenie voči stanoveným štandardom (Princípom pre infraštruktúry finančného trhu CPSS-IOSCO – Principles for financial market infrastructures a voči štandardom User Addendum). Eurosystem hodnotil SSS, ktoré sú prevádzkované depozitármi a prepojenia medzi SSS. Cieľom je dosiahnuť, aby úverové operácie Eurosystemu boli adekvátne zabezpečené akceptovateľnou zábezpekou – kolaterálom. Kladné zhodnotenie (SSS) a ich prepojení voči štandardom znamená, že sú vyhlásené za akceptovateľné na použitie v úverových operáciách Eurosystemu.

¹⁹ Údaje poskytli banky a pobočky zahraničných bánk

Rozhodnutím Rady guvernérov sa ukončilo hodnotenie NCDPC voči stanoveným štandardom a na základe jeho výsledkov vyhlásili NCDPC ako akceptovateľný depozitár na jeho použitie v úverových operáciách Eurosystemu. Ukončilo sa tiež hodnotenie CDCP a NCDPC v súvislosti s ich vstupom do T2S.

Rada guvernérov v septembri 2017 rozhodla o utlmení doterajšieho spôsobu hodnotenia SSS a ich prepojení vzhľadom na platnosť nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 909/2014. Nariadenie ustanovuje jednotné požiadavky na vyrovnanie transakcií s finančnými nástrojmi v EÚ. Hodnotenie SSS a ich prepojení na ich použitie v úverových operáciách Eurosystemu sa bude od roku 2018 realizovať v súlade s novou metodikou.

EUROSYSTEM, TARGET2 SECURITIES

Prevádzka spoločnej platformy Target2 Securities (T2S) bola v minulom roku stabilná. Kým v predchádzajúcom roku využívalo služby T2S 12 depozitárov, v roku 2017 migrovali do (T2S) ďalšie depozitáre, ktoré podpísali s Eurosystemom rámcovú zmluvu o využívaní služieb T2S. Vo februári migrovali nemecký Clearstream, rakúsky OeKB, luxemburský LuxCSD, maďarský KELER, slovenský KDD a slovenský CDCP. V septembri migrovali španielsky Iberclear a Nasdaq – spoločný depozitár Litvy, Lotyšska a Estónska. Navyše v októbri pristúpil do T2S ďalší slovenský depozitár NCDPC. V závere roka 2017 teda využívalo služby T2S už 21 depozitárov.

Eurosystem prijal na obdobie najbližších rokov stratégiu ďalšieho rozvoja trhových infraštruktúr, pričom sa zameril na prípravu riešení pre okamžité platby, konsolidáciu T2 a T2S a európsky

sky systém riadenia kolaterálu (ECMS). Uvedená stratégia bola nazvaná „Vision 2020 for market infrastructure and payments“. Cieľom je harmonizácia, prehĺbenie integrácie európskeho trhu, dosiahnutie úspor nákladov prostredníctvom technickej konsolidácie a predstavenie nových služieb pre finančné trhy Európy.

V nadväznosti na uvedenú stratégiu odsúhlasila Rada guvernérov realizáciu troch projektov v platobnej oblasti:

- Od novembra 2017 platia jednotné pravidlá na realizáciu tzv. okamžitých platieb. Okamžitá platba umožňuje prevod peňazí v reálnom čase 24 hodín denne/7 dní v týždni/365 dní v roku. Na podporu rozvoja okamžitých platieb Eurosystem rozhodol o vývoji novej služby, ktorá bola nazvaná TIPS (TARGET Instant Payment Settlement). TIPS bude vyvinutý centrálnymi bankami Eurosystemu v spolupráci s bankovým sektorom Európy. Plánovaný termín uvedenia tejto služby do prevádzky je november 2018.
- T2 – T2S konsolidácia – cieľom tohto projektu je najmä dosiahnutie úspor nákladov prostredníctvom technickej konsolidácie TARGET2 a T2S. Začatie prevádzky konsolidovaného systému sa očakáva v novembri 2021.
- Eurosystem Collateral Management System (ECMS) – jeho hlavným cieľom je príprava jednotného európskeho riadenia kolaterálu a tým umožnenie harmonizácie riadenia kolaterálu vo všetkých krajinách eurozóny. Ukončenie projektu sa očakáva v novembri 2022.

NBS ako súčasť Eurosystemu sa bude podieľať na zabezpečení realizácie uvedených projektov.

5 ŠTATISTIKA

Široké portfólio štatistík, ktoré slúžia na zabezpečenie výkonu jednotnej menovej politiky eurozóny, stability finančného systému Slovenskej republiky, iných činností Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB), Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB), Eurostatu, BIS a iných medzinárodných inštitúcií meto-

dicky pripravuje, zbiera, zostavuje a zverejňuje Národná banka Slovenska. Údajová základňa je tvorená údajmi finančných aj nefinančných subjektov a využívajú ju okrem interných používateľov NBS aj účastníci finančných trhov, subjekty verejnej správy, médiá a v neposlednom rade aj široká verejnosť.